

Uticaj eTwinning-a na škole i predškolske ustanove u Srbiji

IZVEŠTAJ ISTRAŽIVANJA

2018.

Erasmus+

eTwinning

The logo consists of two stylized human figures, one yellow and one blue, facing each other and holding hands. They are surrounded by five yellow stars of varying sizes.

Izdavač:

FONDACIJA TEMPUS

Ruže Jovanović 27a
11 000 Beograd, Republika Srbija
Tel: 011/ 33 42 430
etwinning@tempus.ac.rs
www.erasmusplus.rs
www.tempus.ac.rs

Autori tekstova:

Nacionalni tim za podršku

Lektura:

Jovana Radić

Dizajn i priprema za štampu:
Fondacija Tempus

Tiraž:

2000 komada

Štampa:

Štamparija Simbol - Novi Sad

1 – Uvod (4-5)

2 – Profil ispitanika: korisnici eTwinning portala iz uzorka (6-11)

3 – Uticaj eTwinning-a na učenike, nastavnike ,nastavu i obrazovnu ustanovu (12-15)

4 – Podrška od strane eTwinning nacionalnog tima za podršku (16-18)

5 – Izazovi tokom sprovodenja eTwinning projekata (19-20)

6 – Zadovoljstvo različitim aspektima eTwinning-a i planovi za realizaciju projekata u budućnosti (21)

7 – Sažetak (22)

Uvod

ŠTA JE ETWINNING?

eTwinning je internet portal koji povezuje zaposlene u školskim i predškolskim ustanovama širom Evrope sa ciljem da im omogući da zajednički osmišljavaju i sprovode projekte, razmenjuju ideje i primere dobre prakse, povezuju učenike i obogaćuju nastavu. eTwinning portal promoviše saradnju škola u Evropi i šire putem upotrebe informaciono-komunikacionih tehnologija, pružajući pri tome pomoć, podršku i gotove alate. Korišćenje portala je besplatno i bezbedno.

Namenjen je isključivo zaposlenima u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim škola-ma. Učitelji, nastavnici, vaspitači, bibliotekari, pedagozi, psiholozi, profesori u Srbiji mogu se registrovati na portalu i pridružiti se eTwinning zajednici.

eTwinning može da bude prilika za profesionalni razvoj i napredovanje. eTwinning portal obezbeđuje okruženje pogodno za razmenu ideja, iskustava i saveta, mogućnost uključivanja u razne tematske grupe i forume, kao i prilike da se obukama preko interneta i vebinarama razvijaju i nastavničke i učeničke **IKT veštine**.

eTwinning projekti su virtuelni projekti putem kojih mogu da se obrađuju različite teme iz nastave kroz saradnju i upotrebu informaciono-komunikacionih tehnologija. Odličan su primer primene projektno-orientisane nastave i razvijanja projektnog načina razmišljanja kako kod nastavnika, tako i kod učenika. Jedna od osnovnih prednosti eTwinning projekata je njihova fleksibilnost. Mogu se prilagoditi različitim uzrastima, predmetima, temama koje se obrađuju i potrebama razreda tj. učenika. Takođe, mogu se realizovati u bilo koje doba godine i na lak način omogućavaju povezivanje sa kolegama širom Evrope. Dodatno, eTwinning projekti omogućavaju razvijanje kompetencija kako učenika tako i nastavnika, kao što su međupredmetne, jezičke i digitalne kompetencije, ali i timski i istraživački rad učenika. eTwinning portal nudi različite IKT alate koji se mogu koristiti tokom sprovođenja projekta, što nastavnicima omogućava da unaprede nastavu, motivišu učenike i podstaknu ih da se aktivnije uključe u rad. Trajanje eTwinning projekata, broj učesnika i broj projekata u kojima jedan nastavnik/vaspitač može da učestvuje nije ograničen.

eTwinning nacionalni tim za podršku je sastavni deo Fondacije Tempus. Njegov zadatak je da pruži informacije, pomoć i podršku zaposlenima u školama i predškolskim ustanovama koji su zainteresovani za rad na portalu. Da bi registrovanim članovima eTwinning portala iz Srbije omogućio što više prilika za profesionalno usavršavanje, eTwinning nacionalni tim za podršku organizuje godišnje aktivnosti u Srbiji, ali i upućuje registrovane članove eTwinning portala iz Srbije na seminare i konferencije širom Evrope.

Izveštaj istraživanja

eTwinning U BROJEVIMA

eTwinning kao inicijativa Evropske unije postoji od 2005. godine. Do juna 2018. godine portal je imao preko 580.000 registrovanih nastavnika iz 190.000 škola koji učestvuju u preko 75.000 projekata.

Republika Srbija se pridružila eTwinning-u početkom 2015. godine. Do juna 2018. godine na eTwinning portalu je registrovano 2668 učesnika iz 997 škola i predškolskih ustanova širom Srbije koji su bili osnivači ili partneri u 1590 projekata. Ovi projekti objedinjuju različite teme i predmete, uzraste dece, kao i regione u kojima se projekti sprovode, a broj registrovanih nastavnika iz Srbije se svakodnevno povećava.

**ISTRAŽIVANJE:
UTICAJ eTwinning-a NA ŠKOLE I
PREDŠKOLSKE USTANOVE U SRBIJI, 2018.**

Više od tri godine kako se eTwinning sprovodi u Srbiji period je koji može omogućiti da se stekne uvid u efekte koje ovaj program ima na učenike, nastavnike, nastavu i ustanove u kojima se realizuje, kao i da se dobiju povratne informacije o uslugama koje eTwinning nacionalni tim za podršku pruža. S tim u vidu, eTwinning nacionalni tim za podršku osmislio je i organizovao istraživanje pod nazivom "Uticaj eTwinning-a na škole i predškolske ustanove u Srbiji, 2018".

Cilj istraživanja bio je da se ispita da li i u kojoj meri, prema mišljenju nastavnika, realizacija eTwinning projekata utiče na pedagošku praksu u školama i predškolskim ustanovama u Srbiji, da identifikuje izazove sa kojima se eTwinning projekti, kao i moguća rešenja za date izazove. Dodatni, a jednako važan, cilj ovog istraživanja, bio je da se dobiju smernice za unapređenje usluga eTwinning nacionalnog tima za podršku kako bi bile više u skladu sa potrebama njenih korisnika i obrazovne zajednice.

Profil ispitanika:

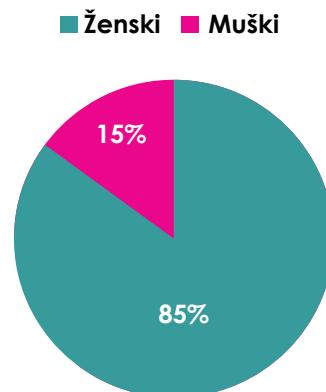
korisnici eTwinning portala iz uzorka

OSNOVNE KARAKTERISTIKE

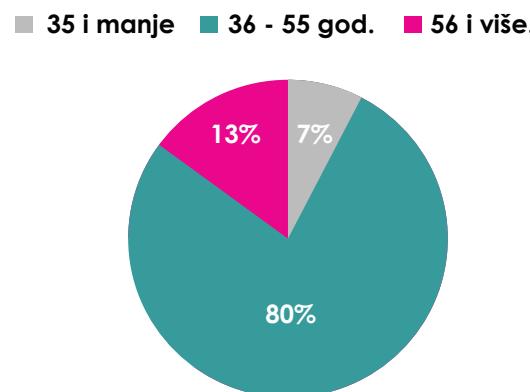
Informacije o istraživanju prosleđene su svim registrovanim članovima eTwinning portala u Srbiji kako bi oni koji žele mogli da učestvuju odgovarajući na upitnik iz ovog istraživanja. Svoje odgovore na pitanja na upitnik dobrovoljno je pružilo 113 eTwinnera i na njihovoj proceni zasnovani su nalazi istraživanja.

Od 113 eTwinnera koji su bili uključeni u istraživanje, najveći broj (**85% njih**) čine žene. Starosti su između **28** i **63** godine. U uzrastnoj grupi između **36** i **55** godina se nalazi čak 80% ispitanika, a znatno manji broj (njih 13%) ima **56** i više godina starosti. Tek 7% od svih ispitanih staro je **35** godina ili je mlađe.

GRAFIKON 1. POL

GRAFIKON 2. GODINE

Gotovo dve trećine ispitanika (**73.5%**) je steklo obrazovanje iz oblasti društveno-humanističkih nauka (ekonomija, pravo, političke nauke, sociologija, pedagogija, učiteljski fakulteti, filologija itd.), dok iz prirodnno-matematičke sfere (biologija, geografija, matematika, fizika, hemija) dolazi njih **14%**. Tehničko-tehnološke nauke (arhitektura, građevina, mašinstvo, geologija, saobraćaj, organizacione nauke, elektrotehnika itd.) studirao je svaki 10. ispitanik (**10.6%**). Najmanje je ispitanika koji se primarno bave muzikom ili sportom, svega **1.8%**.

Izveštaj istraživanja

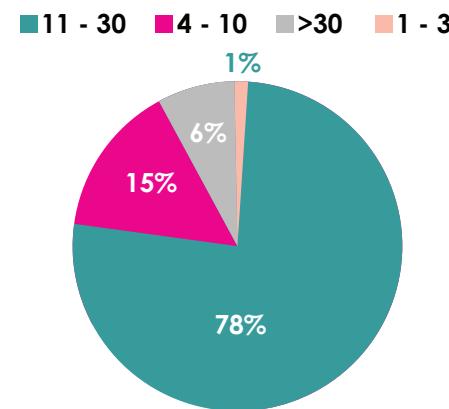
TABELA 1

Oblasti obrazovanja ispitanika	Broj	%
Društveno-humanističke nauke (ekonomija, pravo, političke nauke, sociologija, pedagogija, učiteljski fakulteti, filologija itd.)	83	73.5
Prirodno-matematičke nauke (biologija, geografija, matematika, fizika, hemija)	16	14.2
Tehničko-tehnološke nauke (arhitektura, građevina, mašinstvo, geologija, saobraćaj, organizacione nauke, elektrotehnika itd.)	12	10.6
Medicinske nauke (medicina, stomatologija, veterina, farmacija)	0	0
Drugo (muzička akademija, sport)	2	1.8

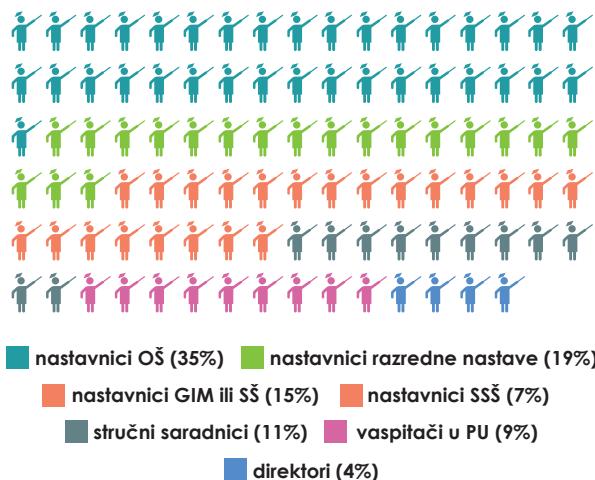
ISKUSTVO U NASTAVI I PROFESIONALNE ULOGE U ŠKOLAMA

U ovom uzorku najviše su zastupljeni eTwinneri koji imaju bogato iskustvo u nastavi. Značajan broj, čak 78% nastavnika, ima između **11** i **30** godina radnog staža u obrazovanju. Sledеća po brojnosti je grupa nastavnika koji imaju između **4** i **10** godina radnog staža i njih ima 15%. Podzastupljeni su nastavnici sa najviše i najmanje iskustva u nastavi. Nastavnici sa više od **30** godina staža čine oko 6% uzorka, dok oni sa **3** ili manje godina staža predstavljaju manje od 1%.

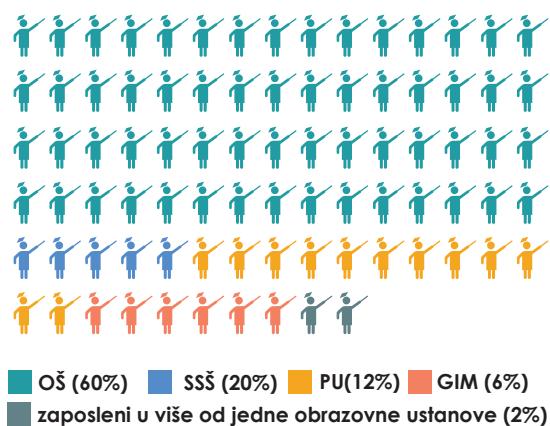
GRAFIKON 3. BROJ GODINA U NASTAVI

Što se tiče pozicije koju imaju u obrazovnoj ustanovi, ispitanici su, pre svega, nastavnici, i to u tri četvrtine slučajeva. U saglasnosti sa drugim podacima, najbrojniji su nastavnici predmetne nastave u OŠ (**35%**) i učitelji/ nastavnici razredne nastave (**19%**). Nastavnika opštobrazovnih predmeta u gimnaziji ili srednjoj školi ima **15%**, a najmanje je nastavnika stručnih predmeta u SŠ (**7%**). Stručnih saradnika u školi ili PU ima **11%**, vaspitača u PU oko **9%**, a direktora škola i PU **4%**.

GRAFIKON 4. POZICIJA NASTAVNIKA U OBRAZOVNOJ USTANOVİ

Što se tiče tipa obrazovne ustanove u kojoj su zaposleni, najbrojniji su osnovnoškolski nastavnici koji čine **60%** uzorka. Sledi nastavnici iz srednjih stručnih škola koji čine **20%** uzorka. U predškolskim ustanovama je zaposleno njih oko **12%**, a u gimnazijama oko **6%**. Postoje i nastavnici koji rade istovremeno u školama različitog nivoa obrazovanja i njih je oko **2%**.

GRAFIKON 5. TIP OBRAZOVNE USTANOVE U KOJOJ JE NASTAVNIK ZAPOSLEN

Na pitanje koji predmet predaju ispitanici su odgovarali izborom jednog ili više ponuđenih predmeta (videti tabelu dole). Najviše odgovora se odnosi na jezike (strani i maternji), oko **20%**. Očekivano, slede predmeti razredne nastave sa oko **14%** odgovora, predškolski program sa oko **10%**, a isto toliko ima onih koji su izabrali vannastavne aktivnosti. Na informatiku/IKT se odnosi oko **7%** odgovora, koliki je procenat i onih koji su izabrali stručne predmete. Građansko vaspitanje je zastupljeno sa oko **5%**. Ostalih odgovora ima manje od **5%** po predmetu. Tako biologija, geografija, istorija, hemija, fizika, sociologija i ekonomija zajedno čine **8.5%**, a likovno, muzičko i fizičko **6,5%** odgovora. Nisu zastupljeni psihologija, filozofija/ logika i veronauka. Odgovor "drugo" daje **11%** nastavnika.

TABELA 2. PREDMET KOJE ISPITANICI PREDAJU

Predmet	%	Predmet	%
Predmeti razredne nastave	14.4	Istorijska	1.3
Maternji jezik	11.8	Hemija	1.3
Predškolski predmeti/program	9.8	Sociologija	1.3
Vannastavne aktivnosti	9.8	Ekonomija	1.3
Strani jezici	8.5	Biologija	0.7
Stručni predmeti	7.2	Geografija	0.7
Informatika/IKT	7.2	Veronauka	0
Građansko vaspitanje	5.2	Filozofija/Logika	0
Muzička kultura	2.6	Međupredmetne oblasti	0
Fizičko vaspitanje	2.6	Psihologija	0
Fizika	2	Drugo	11.1
Likovno/Umetnost	1.3		

KARAKTERISTIKE ETWINNING PROJEKATA I ULOGA ISPITANIKA U NJIMA

Među eTwinning projektima ispitivanih nastavnika, najčešći su projekti iz sledećih oblasti: jezici (strani i maternji) **17%**, informatika/IKT **11%**, vannastavne aktivnosti **10%**, međupredmetne oblasti **9%**. Manje su zastupljene sve ostale oblasti, odnosno predmeti (tabela 3).

TABELA 3. OBLAST IZ KOJE SU ETWINNING PROJEKTI IMPLEMENTIRANI

Predmet	%	Predmet	%
Informatika/IKT	10.9	Predškolski predmeti/program	3.6
Strani jezici	10.4	Muzička kultura	3.6
Vannastavne aktivnosti	9.8	Biologija	2.5
Međupredmetne oblasti	9.0	Fizika	1.6
Likovno / Umetnost	6.8	Filozofija / Logika	1.6
Predmeti razredne nastave	6.6	Fizičko vaspitanje	1.4
Maternji jezik	6.3	Sociologija	0.8
Istorijska	5.2	Hemija	0.8
Stručni predmeti	4.6	Psihologija	0.6
Geografija	4.4	Ekonomija	0.3
Građansko vaspitanje	4.4	Veronauka	0
		Drugo	4.9

Izveštaj istraživanja

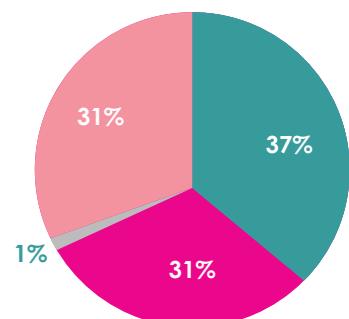
Najveći je broj nastavnika koji su pokrenuli jedan eTwinning projekat (**37%**). Broj nastavnika koji nemaju iskustvo pokretanja projekta isti je kao i broj onih koji imaju od **2 do 15** projekata: **31%**. Samo jedan nastavnik iz uzorka je pokretač više od **20** projekata.

Većina nastavnika je učestvovala u 5 i manje eTwinning projekata (**njih 68%**), od **6** do **9** projekata ima **12%** nastavnika, a **10** i više projekata **20%** nastavnika.

**GRAFIKON 6.
OSNIVAČI PROJEKATA**

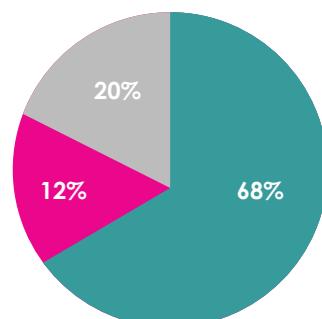
■ 1 projekat ■ 2 do 15 projekata

više od 16 projekata ■ 0 projekata

**GRAFIKON 7.
UČESNICI U PROJEKTIMA**

■ od 0 do 5 ■ od 6 do 9 ■ 10 i više

Kako ne postoji ograničenje u trajanju eTwinning projekata, ono je određeno potrebama nastavnika ili vaspitača koji ih sprovode i prilagođeno je nastavnom programu. U ovom uzorku, svi realizovani eTwinning projekti su trajali najduže godinu dana. Polovina projekata je trajala od **1 do 6** meseci. Trajanja od **6** meseci do godinu dana bilo je **38%** projekata, dok je najmanje projekata koji su trajali do jednog meseca, svega **12%**.

Svaki drugi eTwinning projekat sproveden je podjednako tokom redovne nastave i vannastavnih aktivnosti. Isključivo tokom redovne nastave sprovedeno je **7.1%** projekata, pretežno tokom redovne nastave **14.2%** projekata, isključivo tokom vannastavnih aktivnosti sprovedeno je **18.6%** projekata, dok je isključivo tokom vannastavnih aktivnosti sprovedeno **10.6%** projekata.

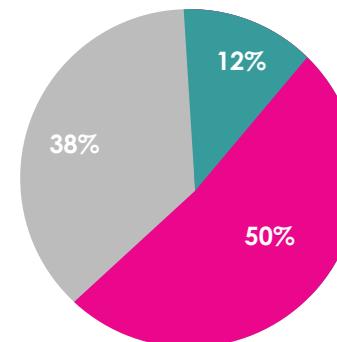
Izveštaj istraživanja

**GRAFIKON 8.
TRAJANJE PROJEKTA**

■ do mesec dana

■ 1 do 6 meseci

■ 6 do 12 meseci

**GRAFIKON 9. OBLIK NASTAVE U
KOM JE SPROVOĐEN PROJEKAT**

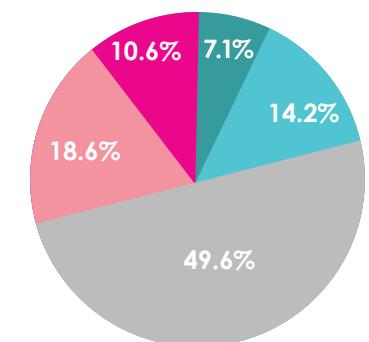
■ redovna nastava-isključivo

■ redovna nastava-pretežno

■ i redovna nastava i vann. aktivnosti

■ vannastavna aktivnost-pretežno

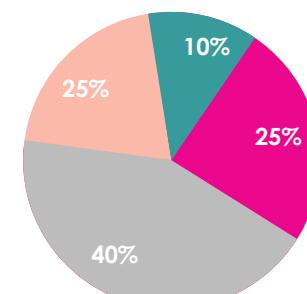
■ vannastavna aktivnost-isključivo

Broj učenika sa kojima su nastavnici sprovodili projekte takođe varira. Na pitanje koliko je ukupno učenika učestvovalo u realizaciji svih eTwinning projekata u kojima je nastavnik učestvovao, **10%** nastavnika odgovara da je učestvovalo manje od **10** učenika. U projektima **25%** nastavnika je učestvovalo između **10 i 29** učenika. Od **30 do 99** učenika učestvovalo je u projektima kod **40%** nastavnika. Više od 100 učenika u projektima se javlja kod **25%** nastavnika.

GRAFIKON 10. BROJ UČENIKA PO PROJEKTU

■ do 10 ■ od 10 do 29 ■ od 30 do 99 ■ od 100

Uticaj eTwinning-a na učenike, nastavnike, nastavu i obrazovnu ustanovu

U ovom delu ispitanici su na skali od 1 do 5 procenjivali u kojoj meri je eTwinning uticao na učenike, nastavnike i nastavu po navedenim aspektima, pri čemu 1 označava "nimalo", a 5 "u velikoj meri". U cilju što sistematičnijeg prikaza rezultata, za potrebe analize kategorije 1 i 2 su spojene i označene kao mali uticaj, kategorija 3 je označena kao umereni uticaj, dok su kategorije 4 i 5 takođe spojene i označene kao veliki uticaj.

UTICAJ eTwinning-a NA UČENIKE

Na osnovu dobijenih rezultata prikazanih u grafikonu broj 11, možemo reći da velika većina ispitanih nastavnika smatra da postoji uticaj eTwinning-a na učenike u svim ispitivanim aspektima.

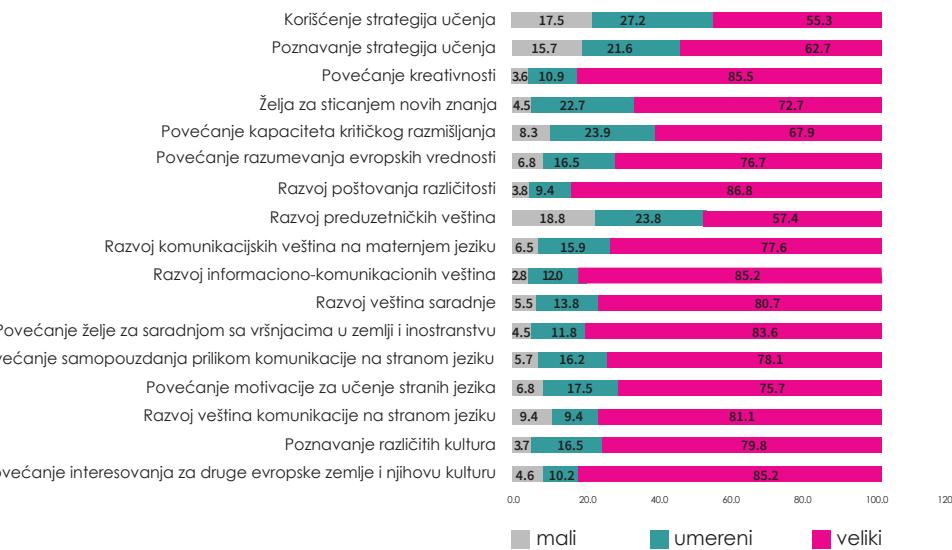
Kompetencije, veštine i karakteristike na čije unapređenje je uticaj eTwinning-a bio veliki prema proceni ispitanika jesu poštovanje različitosti (86.6%), kreativnost (85.5%), razvoj informaciono-komunikacionih veština (85.2%), kao i povećanje interesovanja za druge evropske zemlje i kulturu (85.2%) i povećanje želje za saradnjom sa vršnjacima (83.6%).

Kao što se vidi u grafikonu 11, u nešto manjem ali ipak značajnom procentu procenjeno je da je eTwinning uticao na učenike i u okviru drugih ispitivanih aspekata, kao što su razvoj veština saradnje (80.7%), komunikacionih veština na stranom (78.1%) i maternjem jeziku (77.6%).

Kao aspekt u kom je procenjen najmanji uticaj eTwinninga na učenike javlja se razvoj preduzetničkih veština, gde je 57.4% ispitanika navelo da eTwinning ima veliki uticaj, kao i poznavanje i korišćenje strategija učenja (62.7% i 55.3%). Ovde postoji najveći prostor za unapređenje, na koji odgovor može biti u još aktivnijem uključivanju učenika u proces odlučivanja o dinamici i sadržaju učenja, o čemu će biti više reči u ovom poglavljtu (pogledati grafikon 12).

Izveštaj istraživanja

GRAFIKON 11. UTICAJ ETWINNINGA NA UČENIKE

UTICAJ ETWINNING-A NA NASTAVNIKE I NASTAVU

U ovom delu ispitanici su pitani da ocene koliki uticaj su, prema njihovom mišljenju, eTwinning aktivnosti imale na širok spektar njihovih kompetencija i na proces nastave.

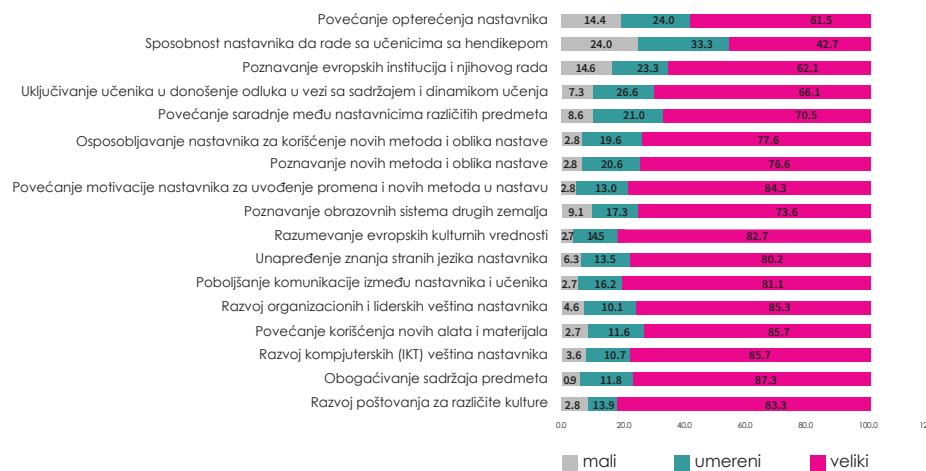
Kao što je prikazano u grafikonu broj 12, karakteristike na koje najviše ispitanika smatra da je eTwinning uticao u velikoj meri jesu obogaćivanje sadržaja predmeta (87.3%), korišćenje novih alata i materijala (85.7%), i razvoj IKT veština nastavnika (85.7%).

U visokom procentu nastavnici smatraju da postoji veliki uticaj i na druge aspekte, među kojima prednjače organizacione i liderске veštine (85.3%), povećanje motivacije za uvođenje novih metoda u nastavu (84.3) i razvoj poštovanja za različite kulture (83.3%). Uticaj eTwinning-a na rad sa učenicima sa hendikepom je procenjen kao manji od uticaja na ostale ispitivane aspekte, ali ipak 42.7% procenjuje da postoji veliki uticaj.

Zanimljiv je nalaz o uticaju eTwinning-a na nastavnike i nastavu koji se odnosi na opaženo opterećenje nastavnika, gde je više od polovine ispitanika (61.5%) iskazalo da smatra

da eTwinning ima veliki uticaj na povećanje opterećenja. Ovaj podatak je važno sagledati imajući u vidu činjenicu da je eTwinning portal dostupan u Srbiji tek od **2015.** godine. Postoji mogućnost da će se ovaj doživljaj opterećenja nastavnika umanjiti sa povećanjem obima njihovog iskustva sa portalom i većom integracijom eTwinning projekata u nastavu. Pretpostavlja se da kada nastavnici steknu veće iskustvo u sprovođenju aktivnosti vezanih za eTwinning projekte, i ukoliko ih u većoj meri integršu u okviru redovne nastave tako da postanu deo svakodnevnih aktivnosti, ovaj osećaj opterećenja neće biti toliko izražen.

GRAFIKON 12. UTICAJ ETWINNINGA NA NASTAVNIKE I NASTAVU

UTICAJ ETWINNING-A KOJI PREVAZILAZI POJEDINAČNI UTICAJ

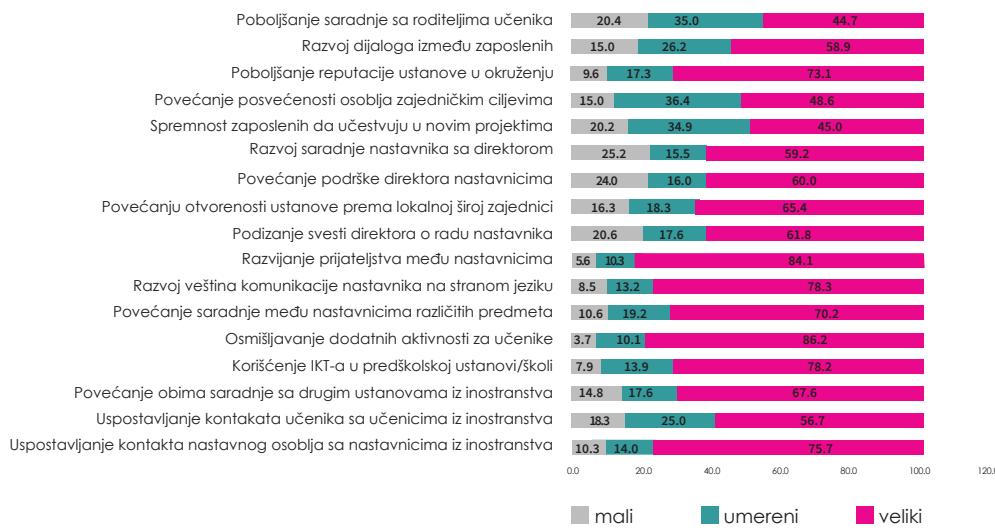
U ovom delu nastavnici su pitani da procene u kojoj meri eTwinning utiče na određene aspekte koji se mogu dovesti u vezu sa uticajem na ustanovu u celini. Kao što je prikazano u grafikonu broj **13**, opšti trend je da većina ispitanika iznosi da je uticaj na ispitivane aspekte veliki.

Najveći uticaj je opažen u sferi dodatnih aktivnosti za učenike, gde se čak **86.2%** ispitanika izjasnilo da smatra da je pomenuti uticaj veliki. Ocenjen kao veliki je i uticaj eTwinning-a na kompetencije nastavnika koje se ogledaju u saradnji i komunikaciji, kako međusobno u okviru obrazovnog kolektiva, tako i sa kolegama iz inostranstva. Ovo ne iznenadjuje jer je pomenuta saradnja uz razmenu dobrih praksi ujedno i jedan od ciljeva osnivanja projekata na eTwinning portalu.

Uticaj eTwinning-a ogleda se i u percepciji ispitanika da postoji povećana saradnja nastavnika različitih predmeta radi povezivanja predmeta i njihovoj posvećenosti zajedničkim ciljevima. Takođe, prema mišljenju nastavnika, veliki je i uticaj na otvorenost ustanove ka zajednici i poboljšanje reputacije ustanove u istoj.

Pretpostavka je da kumulativni uticaj u navedenim aspektima prevaziđa pojedinačni uticaj i može se dovesti u vezu sa uticajem na ustanovu u celini, kao na primer uticaj na uspostavljanje kontakata sa kolegama iz inostranstva, mogućnost saradnje i komunikacije sa njima, spremnost nastavnika da učestvuju u novim projektima i sl. mogu se dovesti u vezu sa povećanjem međunarodne dimenzije cele ustanove i poboljšanjem kvaliteta sadržaja koji se u njoj nude.

GRAFIKON 13. UTICAJ ETWINNING-A KOJI PREVAZILAZI POJEDINAČNI UTICAJ

PODRŠKA OD STRANE ETWINNING NACIONALNOG TIMA ZA PODRŠKU

U okviru istraživanja, nastavnici su pitani u kojoj meri im je bila potrebna podrška u okviru postojećih usluga koje eTwinning nacionalni tim za podršku nudi, kao i koja dodatna vrsta podrške eTwinning nacionalnog tima im je bila potrebna, a koja ne spada u navedene kategorije.

Ispitanici su na skali od **1** do **5** procenjivali u kojoj meri je im je bila potrebna podrška, pri čemu **1** označava "nimalo" a **5** "u velikoj meri".

Radi sistematičnosti i preglednosti, u analizi su kategorije **1** i **2** spojene i označen kao "podrška nije potrebna ili je potrebna u manjoj meri", kategorija **3** je označena kao "podrška je potrebna u umerenoj meri", a kategorije **4** i **5** su spojene i označene kao "podrška je potrebna u većoj meri".

Kao što se može videti u tabeli **4**, najviše nastavnika iskazuje potrebu za podrškom u većoj meri u oblastima usklađivanja projekta sa planom i programom (**48.1%**) i u oblasti planiranja, realizacije i evaluacije projektno orijentisane nastave (**47%**).

Izveštaj istraživanja

TABELA 4. OBLASTI U KOJIMA JE BILA POTREBNA PODRŠKA ZA SPROVOĐENJE ETWINNING PROJEKATA PREMA PROCENI NASTAVNIKA

Oblasti podrške	Podrška nije potrebna / potrebna je u manjoj meri (%)	Podrška je potrebna u umerenoj meri (%)	Podrška je potrebna u većoj meri (%)
Usklađivanje projekta s planom i programom	34.0	17.9	48.1
Planiranje, realizacija i evaluacija projektno orijentisane nastave	29.0	24.0	47.0
Osmišljavanje interaktivne nastave	40.0	19.0	41.0
Saradnja sa kolegama u školi uključenim u projekat	41.1	20.6	38.3
Upotreba eTwinning alata na portalu	34.3	28.7	37.0
Upotreba Web 2.0 alata	38.5	25.0	36.5
Organizovanje grupnog rada učenika	40.0	24.8	35.2
Evaluacija rada učenika	37.4	29.0	33.6

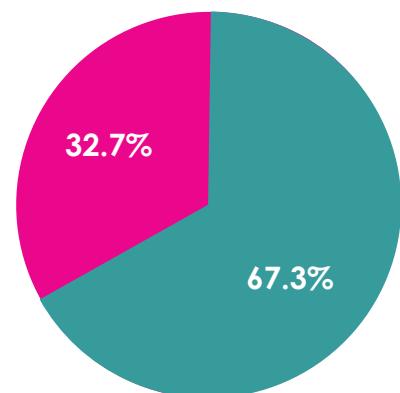
DODATNA PODRŠKA KOJU KORISNICI ETWINNING PORTALA U VEĆOJ MERI VIDE KAO POTREBNU OD STRANE NACIONALNOG TIMA ZA PODRŠKU JESTE U OBLASTI OBUKA, PRE SVEGA IZ OBLASTI PRIMENE ETWINNING PORTALA I DRUGIH IKT ALATA U NASTAVI.

Na naredno pitanje, koju vrstu dodatne podrške bi voleli da dobiju od Nacionalnog tima za podršku radi lakšeg sprovođenja eTwinning projekata, **67.3%** ispitanika se izjasnilo da su ponuđene usluge dovoljne, odnosno da nema potrebe za dodatnom podrškom. U ovoj grupi nastavnika nalazi se i **8%** od ukupnog broja nastavnika koji samoinicijativno na postavljeno pitanje odgovara pohvalom na rad eTwinning nacionalnog tima za podršku.

Od onih nastavnika koji su iskazali potrebu za dodatnom podrškom Nacionalnog tima za podršku (čine **32.7%** od ukupnog broja ispitanika), više od polovine (**55%**) je izjavilo da želi više obuka. Teme obuka koje su tražene su pre svega iz oblasti koje se odnose na eTwinning i IKT u nastavi, ali i na pisanje predloga Erasmus+ projekata i učenje engleskog jezika, a u obliku vebinara, seminara, konferencijskih online tutorijala.

GRAFIKON 14. POTREBA ZA DODATNOM PODRŠKOM U SPROVOĐENJU ETWINNING PROJEKATA

■ ponuđene usluge dovoljne ■ potrebna dodatna podrška

Svaki peti ispitanik (**20%**) koji pozitivno odgovara na pitanje o dodatnoj podršci je uka-zao na to da ima potrebu za savetovanjem u drugim oblastima: u vezi apliciranja za oznake kvaliteta, "administrativnih" pitanja koja se odnose na portal i strukturu eTwinning-a, Erasmus+ projekte, uključivanje direktora, roditelja i lokalne zajednice u projektne aktivnosti, obaveštavanje o seminarima, i uopšteno, savetovanjem tokom sproveđenja projekta. Četvrtina ispitanika iz ove grupe (**njih 25%**) navode potrebu za podrškom u oblastima koje nisu direktno u delokrugu rada eTwinning nacionalnog tima za podršku, kao što su: pomoći nastavnicima da njihov rad bude formalno prepoznat od strane direktora škola i nadležnog Ministarstva, da eTwinning bude uvršćen u izborne ili vannastavne aktivnosti ustanove ili pomoći u vidu tehničke opreme i sredstava za sproveđenje projekata (računari, projektori, internet). Ove oblasti ujedno predstavljaju i izazove sa kojima se nastavnici susreću tokom sproveđenja eTwinning projekata, o čemu će biti više reči u delu koji sledi.

Ispitanici su pitani u kojoj meri su nailazili na prepreke tokom sproveđenja eTwinning projekata u okviru **8** ponuđenih oblasti.

Prepreke tokom sproveđenja eTwinning projekata su se češće javljale u oblastima koje se tiču nastavnog kolektiva i opremljenosti škole.

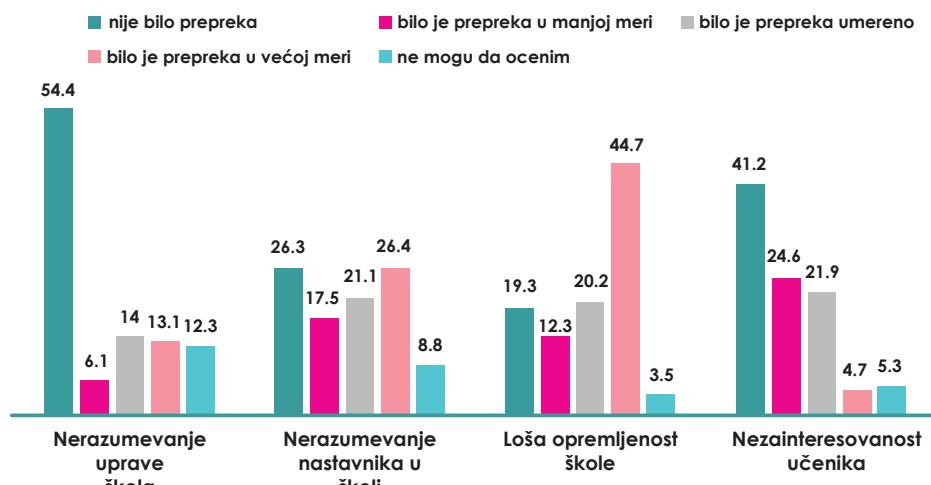
Iako **54.4%** nastavnika tokom sproveđenja eTwinning projekata nije naišlo na prepreke koje se odnose na upravu škole, u umerenoj ili većoj meri je upravo u ovom domenu na nerazumevanje naišlo **27.1%** nastavnika. Na nerazumevanje drugih nastavnika u školi u većoj meri naišlo je **26.4%** ispitanika.

Nedovoljna opremljenost škole (nedostatak dovoljnog broja kompjutera, loša internet konekcija i sl.) prepreka je u većoj meri kod **44.7%** nastavnika. **31.6%** nastavnika, ili tek svaki treći, izjavljuje da nema nimalo problema sa opremljenošću škole ili ih ima u manjoj meri, što je u skladu sa pomenutom iskazanom potrebotom za podrškom školama i nastavnicima u vidu sredstava za izvođenje projekta, poput računara i interneta.

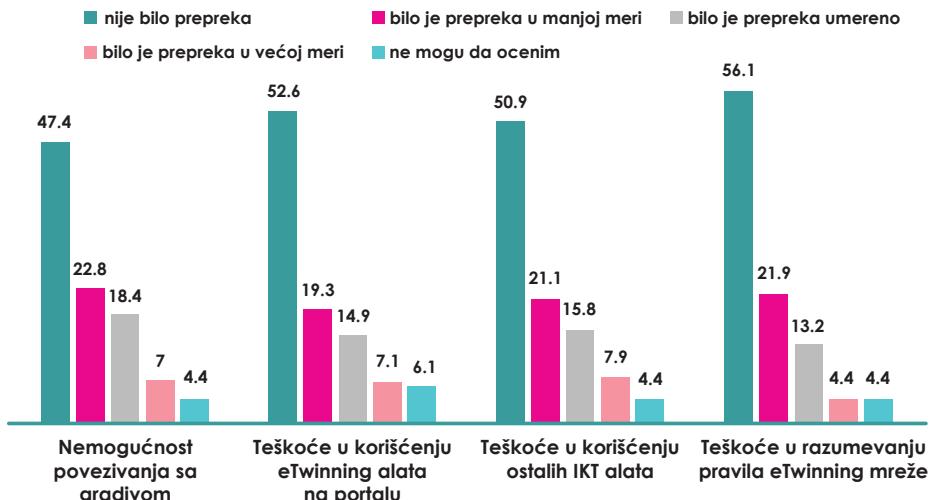
Većina nastavnika tokom sproveđenja eTwinning projekata u sledećim oblastima **nije nailazila na prepreke ili ih je bilo u manjoj meri** (procenat nastavnika u zagradji):

- razumevanje pravila eTwinning mreže (**78%**),
- korišćenje ostalih IKT alata (**72%**),
- korišćenje eTwinning alata na portalu (**71.9%**),
- nemogućnost povezivanja sa gradivom (**70.2%**),
- nezainteresovanost učenika (**65.8%**).

GRAFIKON 15. PREPREKE U SPROVOĐENJU ETWINNING PROJEKATA (%)

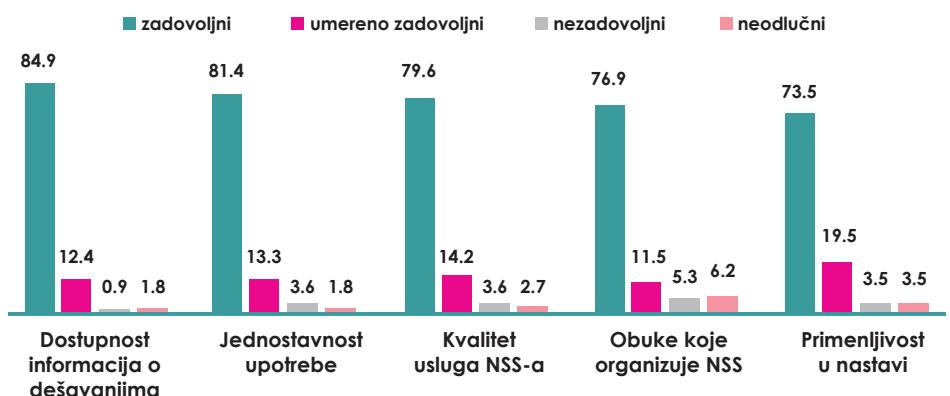
GRAFIKON 16. PREPREKE U SPROVOĐENJU ETWINNING PROJEKATA (%)

Ključnim aspektima eTwinning-a: (1) dostupnošću informacija o eTwinning dešavanjima, (2) jednostavnosću upotrebe eTwinning platforme, (3) kvalitetom usluga koje pruža Nacionalni tim za podršku, (4) obukama koje organizuje Nacionalni tim za podršku, (5) primenljivošću eTwinning-a za izvođenje nastave, zadovoljna je većina ispitivanih eTwinninga (grafikon 17).

KLJUČNIM ASPEKTIMA ETWINNING-A ZADOVOLJNA JE VEĆINA ISPITANIH KORISNIKA ETWINNING PORTALA

GRAFIKON 17. ZADOVOLJSTVO ASPEKTIMA ETWINNING-A (%)

Velika većina ispitivanih nastavnika (91.2%) planira da razvija eTwinning projekte u budućnosti, neodlučno je 8% nastavnika, a 0.9% (odnosno jedan nastavnik) ne planira projekte u budućnosti.

VEĆINA KORISNIKA ETWINNING PORTALA (91.2%) PLANIRA DA RAZVIVA ETWINNING PROJEKTE U BUDUĆNOSTI.

Zahvaljujući vaspitačima, nastavnicima i stručnim saradnicima koji su dobrovoljno učestvovali u ovom istraživanju, tri godine nakon početka primene eTwinning-a u Srbiji, sada možemo reći nešto više o uticaju koji on ima, i to iz perspektive samih ključnih aktera. U celini govoreći, rezultati su veoma pozitivni i ohrabrujući.

Kao direktni rezultat učestovanja u eTwinning projektima, učeničke kompetencije i karakteristike koje su unapređene u velikoj meri jesu kreativnost, IKT veština, motivacija za saradnju sa vršnjacima i veštine neophodne za ostvarivanje saradnje, interesovanje za druge zemlje i kulture, poštovanje različitosti i veštine komunikacije na stranom i maternjem jeziku.

Ispitani nastavnici i vaspitači smatraju da su iz angažovanja na eTwinning portalu najviše dobili u sferi obogaćivanja sadržaja predmeta, razvoja IKT veština, korišćenje novih alata i materijala u nastavi, a potom i u oblasti organizacionih i liderских veština. Zapažen je još jedan jedinstveni aspekt eTwinning-a koji predstavlja pedagošku dodatnu vrednost i za nastavnike i za učenike, a to je da pruža korisnicima portala mogućnosti za profesionalni razvoj koje ne sreću često u svakodnevnom profesionalnom okruženju, specifično usmerene na kompetencije potrebne za izvođenje projektno orijentisane nastave.

Najveći pozitivan uticaj eTwinning-a na obrazovnu ustanovu je opažen u oblasti unapređenja dodatnih aktivnosti za učenike, a značajan je i uticaj na kompetencije nastavnika koje se ogledaju u saradnji i komunikaciji, kako međusobno u okviru obrazovnog kolektiva ustanove, tako i sa kolegama iz inostranstva i drugim relevantnim akterima u obrazovnom procesu.

Kroz istraživanje, eTwinning Nacionalni tim za podršku je dobio značajnu i povratnu informaciju o kvalitetu usluga koje pruža i smernice za dalji rad u cilju obezbeđivanja još obuhvatnije usluge, u skladu sa novim saznanjima o potrebama i preprekama na koje korisnici eTwinning portala nailaze.

Ovo istraživanje pokazuje da je eTwinning važan alat za promovisanje inovacija u obrazovanju i da, po mišljenju nastavnika, vaspitača i stručnih saradnika koji su učestvovali u istraživanju, ostvaruje veliki uticaj na razvoj njihovih profesionalnih veština i njihovu pedagošku praksu, ali i na kompetencije njihovih učenika i unapređenje samih obrazovnih ustanova u kojima se sprovode eTwinning projekti.

FONDACIJA
TEMPUS

eTwinning

Erasmus+

Ovaj projekat se finansira
sredstvima EU

Ovaj dokument je finansiran sredstvima Evropske unije. Publikacija održava samo stanovišta autora i ni pod kojim uslovima se Evropska unija ili njene institucije ne mogu smatrati odgovornima za sadržinu dokumenta.